

**ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMIDA AXBOROT KOMMUNIKATSIYA
TEKNOLOGIYALARINING IJOBIY AHAMIYATLARI**

Gulzabira Amanbayeva Danebay qizi

Agro IT texnikumi Arnavli fan o'qituvchisi

Annontatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida axborot kommunikatsiya texnologiyalarining ijobiy ahamiyatlari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: Zamonaviy, ta'lim, axborot, muhim, ijobiy, o'qituvchi, o'quvchi, jarayon, akt.

Jamiyat va ta'limni axborotlashtirish jarayonlarini jadallashtirish sharoitlarida o'quvchilar bilan dars mashg'ulotlarini raqamli vositalardan foydalanib, zamonaviy raqamli kommunikatsiya muhitida o'tkazish katta samara beradi. Kichik yoshdagi o'quvchilarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)ga o'rgatish va ularni to'g'ri qo'llash qobiliyatini boshlang'ich umumta'lim bosqichidagi universal o'quv faoliyatlari bilan uyg'unlikda shakllantirish, uning samaradorligini ta'minlashning muhim elementi hisoblanadi. Shuning uchun boshlang'ich umumta'lim bosqichida universal o'quv faoliyatlarini shakllantirish uchun quyidagilarga: har qanday faoliyatlarga kiruvchi AKTni qo'llash sohasidagi elementlar bilan tanishtirish, AKT savodxonligi elementlari hisoblangan texnologik ko'nikmalar alohida emas, balki idrok etish va kommunikativ masalalarni hal etish uchun ularni qo'llash bilan birgalikda shakllantirilishiga e'tibor qaratish zarur.

AKT vositalaridan foydalanish universal o'quv faoliyatlarini tartibsiz shakllantirishdan maqsadga yo'nalgan va reja asosida shakllantirishga o'tishga yordam beradi. Albatta, universal o'quv faoliyatlarining shakllanganligini baholashda AKT keng qo'llanilishi mumkin (va kerak). O'qituvchilar va o'quvchilar o'z faoliyatlarini hamda natijalarini rejalashtiradigan, shuningdek,

qayd etadigan axborot-ta'lim muhiti ularni shakllantirish uchun juda muhim ahamiyatga ega. AKT bilimdonligiga boshlang'ich sinflarda yosh bo'yicha ehtiyojlari va imkoniyatlari doirasida AKT vositalaridan va axborot manbalaridan foydalanib, o'quv masalalarini hal qilish qobiliyati sifatida o'quv AKT bilimdonligini ajratib ko'rsatish kerak. Kichik yoshdagi o'quvchining umumiy AKT bilimdonligi uning bir qismi hisoblanadi. Ko'pchilik hollarda boshlang'ich sinf o'quvchilari umumiy AKT bilimdonligi elementlarini ulardan kattalar kundalik hayotlarida va kasbiy faoliyatlarida foydalanishlari darajasida o'zlashtiradilar.

AKT savodxonligini shakllantirish masalasining hal etilishi faqat alohida o'quv fanlari dasturlarida emas, balki, o'quv faoliyatida mohiyati jihatidan bog'liq bo'lgan universal bilimdonlikni shakllantirish bo'yicha dasturlar doirasida qayd etilishi kerak. Shaxsiy bilim faoliyatlarida fanlarni o'zlashtirishda quyidagi:

- axborotga tanqidiy munosabatda bo'lish va uni tanlab qabul qilish; • boshqalar shaxsiy hayotlari haqidagi axborotni va axborot natijalarini hurmat qilish kabi xislatlarni shakllantirishga e'tibor qaratiladi [2]. O'quv faoliyatlarini o'zlashtirishda quyidagilar ta'minlanadi:
- axborot muhitida amalga oshiriladigan faoliyatlar sharoitlari, borishi va natijalarini baholash;
- amalga oshirilgan faoliyatlarni o'quvchilarning o'zlari, uning o'rtog'i va o'qituvchi tomonidan baholash hamda ularni tuzatish uchun raqamli axborot muhitida joylashtirilgan faoliyatlar natijalaridan foydalanish;
- o'quvchining o'qishdagi yutuqlari raqamli portfoliosini yaratish. Idrok etish universal o'quv fanlarini o'zlashtirishda AKT umumta'lim universal faoliyatlarida muhim rol o'ynaydi va pedagog-mutaxassislarning asosiy vazifalari quyidagilar: o'quvchining individual axborot arxivlarida, ta'lim muassasasi axborot muhitida, axborot ta'lim resurslari mintaqaviy zahiralarda

axborot izlashni o'rgatish; atrof-olam va ta'lim jarayoni haqida axborotlarni qayd etish (yozib olish), jumladan, audio va video yordamida (o'quvchilarning ishlarini va boshqalar)ni yozib olish, raqamlashtirishni o'rgatish; bilimlarni tizimlashtirish, ularni tashkil etish va konseptual diagrammalar, xaritalar, davr yo'nalishlari va genealogik daraxtlar ko'rinishida taqdim etish; klaviatura vositasida teriladigan matnlardan iborat gipermedia xabarlar, raqamli ma'lumotlar, tasvirlar va tovushlar, xabar elementlarini yaratishni o'rgatish; audioko'rgazmali namoyish etish bilan chiqishlar tayyorlash; haqiqiy va virtual konstruktorlar konstruktiv elementlaridan obyektlar va jarayonlar modellarini shakllantirishdan iborat. AKT kommunikativ o'quv faoliyatlarini shakllantirish uchun muhim vosita hisoblanadi. Buning uchun quyidagilardan foydalaniladi:

- gipermedia-xabarlar yaratish;
- audioko'rgazmali namoyish mahsuloti bilan chiqish;
- jamoali/shaxsiy kommunikatsiyaning borishini qayd etish (audio-video va matnli yozuv);
- raqamli muhitda muloqotlar (elektron pochta, chat, videokonferensiya, forum, blog).

O'quvchilarning AKTdan to'g'ri foydalana olish malakalarini shakllantirish tizimlifaoliyatli yondashish doirasida, o'quv rejasi barcha fanlarini o'rganish jarayonida sodir bo'ladi, uning natijasi esa, o'quvchilarni o'qitish integrativ natijasidan iborat bo'ladi. Umumlashtirilgan ko'rinishda bu ushbu dasturda va boshlang'ich umumiy ta'lim asosiy dasturini o'zlashtirish rejalashtirilgan natijalarida aks ettiriladi.

REFERENCES

1. Makhmudova, D. M., Tadjibaev, B. R., Kholboevna, G. (2020). Information and communication technologies for developing creative competence in the process of open teaching physics and maths. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(09).
2. Дусмуродова, Г. Х. (2020). Повышение чисел на квадрат в соответствии с основами метода трахтенберга. *International scientific review of the problems of philosophy, psychology and pedagogy*, 13-16
3. Дўсмуродова, Г. Х. (2020). Математикадан иқтидорни ўқувчилар билан ишлашда узвий ташкил этиш омиллари. *Uzluksiz ta'lim*, 1, 32-37.
4. Makhmudova, D., Sodikova, S., Dusmurodova, G. (2020). Formation of creative thinking of students of a pedagogical university by means of information technology in learning mathematical disciplines. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*.
5. Do'smurodova, G. X. (2020). Development of mathematics of students. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8(2), 202-206.